

τῆς θυγατρὸς τοῦ Σουή-Μαὼν, καλουμένης, ὡς εἰπομεν, Μαφούν :

«Ὅλον τὸ πρόσωπον καλύπτεται ἀπὸ τρίχας. Ἐπὶ μέρους τῶν παρειῶν καὶ μετὰ τὸ στόματος καὶ τῆς ῥινὸς αἱ τρίχες εἶναι μικραὶ, εἰς τ' ἄλλα μέρη εἰσὶ λεῖσαι καὶ μελανόφαιοι, ἀλλὰ λαμπρότεραι περὶ τὴν γένυν καὶ τὴν ῥίνα· τὸ μῆκος των εἶναι ὁ δακτύλων. Εἶναι δὲ δασύταται εἰς τὰ πτερύγια τῆς ῥινὸς, ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμούς, εἰς τὰ παρήια μῆλα, ἀλλὰ περισσότερον εἰς τὰ ὦτα, ἐντὸς καὶ ἐκτός.

«Τὸ οὖς τοιοῦτοτρόπως διατελεῖ κεκρυμμένον ἐντὸς τοῦ ἐξωτερικοῦ ἄκρου τοῦ ἄνω μέρους, καὶ αἱ τρίχες ἔχουσι μῆκος 10 δακτύλων. Αἱ τρίχες τοῦ μετώπου εἰσὶν ἀνωρθωμέναι καὶ συμφύρονται πρὸς τὰς τῆς κεφαλῆς.

«Ἡ ῥίς τῆς γυναικὸς εἶναι λίαν τριχώδης, ὅσον εἰς οὐδὲν ἴσως ζῶον. Κόρυμβοι δασεῖς ὑπάρχουσι καὶ κρέμονται δεξιὰ καὶ ἀριστερά, ὅπως μύστακες γρυποκυνός. Αἱ παρειαὶ φέρουσι τρίχας ἥττον βαθυχρόους, λεῖας καὶ μήκους 4 δακτύλων.

«Ἡ Μαφούν ἔχει τρόπους μετρίους, ἡ δὲ φωνὴ τῆς εἶναι γυναικεία· ἡ φυσιογνωμία τῆς δὲν εἶναι δυσάρεστος, ἅμα τις συνεισίστη· ὁ βλέπων αὐτὴν κατὰ πρῶτον, νομίζει ὅτι φέρει προσωπεῖον.

«Ὁ τράχηλος, ὁ λαιμὸς καὶ αἱ βραχίονες τῆς Μαφούν περιβάλλονται ἀπὸ λεπτὸν χνούν. Ὅτε εἶδομεν αὐτὴν, ἔκαμε κίνημα ὡς διὰ νὰ ἀπεικδυθῇ τὰ ἔξω ἐνδύματα, ἀλλὰ μετὰ δισταγμοῦ, ὅπερ ἐνομίσαμεν καθήκον νὰ προλάβωμεν. Τὴν Μαφούν συνώδευον ὁ σύζυγος καὶ τὰ δύο ἄρρενα τέκνα τῆς. Τὸ πρεσβύτερον τούτων, ἡλικίας τεσσάρων περίπου ἐτῶν, οὐδὲν ἴδιον παρουσιάζει, τὸ μικρότερον ὅμως, δεκατεσσάρων μηνῶν, ὅπερ θηλάζει εἰσέτι, ὁμοιάζει προφανῶς πρὸς τὴν μητέρα. Ὀλίγας ἔχει τρίχας εἰς τὴν κεφαλὴν, ἀλλὰ τὰ ὦτά του φέρουσιν εἶδος μεταξογναφάων καὶ ἔχει μύστακας καὶ μικρὰν ξανθὴν γενειάδα. Τέλος τὸ παιδίον ὁμοιάζει καθ' ὅλα πρὸς

τὴν μητέρα του, ὅτε αὕτη εἶχε τὴν αὐτὴν ἡλικίαν.

«Ἡ τρίτη γενεά, ὅπως καὶ αἱ δύο προλαβοῦσαι, μόνον ἐν ἄτομον λάσιον ἔσχε. Πρὸς τούτοις ἡ ἐδοντοφυΐα τῆς Μαφούν ἦν ἀπαράλλακτος ὡς ἡ τοῦ πατρὸς τῆς.»

Ἐξ ἡ ἑπτὰ ἔτη μετὰ τὴν διήγησιν ταύτην, ἤτοι τῷ 1852 ἢ 1853, τὴν τριχώδη οἰκογένειαν ἐπεσκέφθη ὁ λογαγὸς Haugh-*ton*, ὅστις καὶ ἐφωτογράφησεν αὐτήν. Τὸν νεώτερον τῆς Μαφούν τέκνον ἐπλησίαζε τὴν ἐφηβικὴν ἡλικίαν· τὰ αὐτὰ δὲ παρατηροῦντο χαρακτηριστικὰ, οἷα καὶ εἰς τὸν πάππον καὶ τὴν μητέρα.

Λ. Ο. Σ.

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ.

Ἀπὸ τινων ἐτῶν τὸ ὠραῖον φύλον προσπαθεῖ ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀμερικῇ νὰ ἀναπτυχθῇ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον καὶ ν' ἀποκτήσῃ εὐρυτάτας ἐπιστημονικὰς γνώσεις. Πανταχοῦ τῶντι αἱ γυναῖκες ἐργάζονται δραστηρίως ἵνα βελτιώσωσι τὴν κατάστασιν των δι' ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως.

Αἱ Ῥωσίδες ἰδίως πολὺ συνετέλεσαν εἰς τὴν κίνησιν αὐτήν. Ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Πετροπόλεως ἱκαναὶ σπουδάζουσι τὴν ἱατρικὴν (α), πολλαὶ δ' αὐτῶν φοιτῶσιν εἰς

(α) Κατὰ τὴν ἐφημερίδα Ἑβδομάς τῆς Πετροπόλεως, τὸ ἀπελθὸν ἔτος ὁ ἀριθμὸς των ἐν Ῥωσίᾳ τὴν ἱατρικὴν σπουδάζουσων γυναικῶν ἀνῆλθεν εἰς 271, ὧν 182 εἰσὶν ἐξ εὐγενῶν οἰκογενειῶν, 47 ἐξ οἰκογενειῶν μεγαλειπόρων, 14 ἐξ οἰκογενειῶν ἐμπόρων μεσαίας τάξεως, 12 ἐκ κληρικῶν καὶ 26 ἐξ ἀστῶν. Ὡς πρὸς τὸ θρήσκευμα 23 ἦσαν Ἰουδαῖαι, 12 Ἀρμένιαι, 3 διαμαρτυρόμεναι καὶ αἱ λοιπαὶ ὀρθόδοξοι. 23 ἦσαν ἑγγαμοὶ καὶ 33 ἔλαβον τὸ δίπλωμά των μετὰ ζωηρῶν ἐπαίνων τοῦ διευθυντοῦ τῆς ἱατρικῆς σχολῆς Πετροπόλεως. Ὁμολογητέον δὲ ὅτι αἱ Ῥωσίδες ὑπερτεροῦσι τὰς τῶν ἄλλων ἐθνῶν ὁμοφύλους των Ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς πολλαὶ κυρίαι μετέρχονται λίαν εὐδοκίμως τὸν ἱατρὸν.

έλβετικά πανεπιστήμια (τῆς Ζυρίχης καὶ τῆς Βέρνης) καὶ εἰς ἄλλα εὐρωπαϊκά.

Ἐν Παρισίοις πέρυσιν ἔλαβε δίπλωμα ἱατροῦ ἡ Μπρές, ἑγγαμος Γαλλίς κυρία, λίαν ἐπαινεθεῖσα ὑπὸ τῶν ἐξετασάντων αὐτὴν ἱατρῶν. Ἐν Ἀγγλίᾳ ὁμοίως, τῇ κατ' ἐξοχὴν φιλελευθέρᾳ χώρᾳ, ἔσκεν ἰδιοτελείας καὶ κόττου αἱ γυναῖκες ἀφηρεθήσαν τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ φοιτῶσι τακτικῶς εἰς τὰς ἱατρικὰς σχολὰς. Τὸ ζήτημα ἔλαβε διαφόρους φάσεις, διὸ νεμίζομεν καλὸν νὰ ἐκθέσωμεν αὐτάς, προτάσσοντες ὀλίγα περὶ τοῦ νόμου τοῦ κανονίζοντος τὰ τῆς ἐξασκήσεως τῆς ἱατρικῆς ἐν Ἀγγλίᾳ.

Ὁ νόμος ὅστις κανονίζει τὰ περὶ ἐξασκήσεως τῆς ἱατρικῆς ἐν Ἀγγλίᾳ ἐξεδόθη μύλις τῷ 1858· δι' αὐτοῦ δὲ οὐρίζονται οἱ ἑνορκοὶ (ἐν τοῖς 19 πανεπιστημίοις) οἱ ὀφείλοντες νὰ ἐξετάζωσι τοὺς ὑποψηφίους ἱατροὺς καὶ ν' ἀπονέμωσι τοὺς βαθμούς. Ὁ νόμος οὐδὲν ἄλλο ἀναφέρει ἢ οἱ μέλλοντες ἱατροὶ νὰ ἔχωσι τ' ἀπαιτούμενα προσόντα πρὸς ἐξάσκησιν τῆς ἐπιστήμης, νὰ ᾧσι δηλ. ἱκανοί· φάτω δὲ μὴ οἱ διδάσκοντες σφετερισθῶσι προνόμιον ὑπερβαῖνον τοὺς σκοποὺς τοῦ νομοθέτου, ὁ νόμος οὗτος προβλέπει τὴν περίπτωσιν «καθ' ἣν οἱ ἑνορκοὶ ἤθελον καταχρασθῇ τῆς ἐξουσίας αὐτῶν οὕτως, ὥστε τὴν παραδοχὴν ἢ μὴ παραδοχὴν ἐνὸς ἱατρικοῦ ἢ χειρουργικοῦ δόγματος νὰ θεωρήσωσιν ὡς αἰτίαν ἀποκλείσεως τοῦ ὑποψηφίου», καὶ ἐπομένως παρέχει εἰς τοῦτον «τὸ δικαίωμα ἐκκλήσεως εἰς τὸ ἰδιαίτερον Συμβούλιον, ὅπερ δύναται νὰ διατάξῃ τοὺς ἐνόρκους νὰ προβῶσιν εἰς τὰς ἐξετάσεις ἄνευ ὅρου». Δυστυχῶς ἡ νομοθετικὴ πράξις τοῦ 1858 παρέλειψε νὰ ἀναφέρῃ ὅτι πᾶς ὑποψήφιος ἔσεται δεκτὸς εἰς ἐξέτασιν, ἡ δὲ παράλειψις αὕτη, ἡ ἀποδεικνύουσα ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀπεριόριστος ἐμπιστοσύνη εἰς τὸ φιλελευθέρον καὶ ἀμερόληπτὸν τῶν ἐνόρκων, παρήγαγεν οὐ μικρὰς δυσχερείας.

Πρῶτον κατὰ τὸ 1868 γυνὴ ἤτησεν ἐν Ἀγγλίᾳ τὴν ἀδειαν νὰ διακούσῃ μαθήματα ἱατρικῆς, ἀλληλοδιαδόχως δ' ἀπετάθη

εἰς διαφόρους ἱατρικὰς σχολὰς· ἅπασαι ὁμοίως ἀπέρριψαν τὴν αἴτησίν της. Κατόπιν ἀπετάθη πρὸς τὴν Ἑταιρείαν τῶν Φαρμακοποιῶν (τὰ ἐπαγγέλματα τοῦ ἱατροῦ καὶ τοῦ φαρμακοποιοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ δὲν διατελοῦσι κεχωρισμένα ὅπως ἐν Γαλλίᾳ) καὶ ἔτυχε τοῦ ποθουμένου ἐπὶ τῷ ὄρει νὰ μὴ προσέρχεται εἰς τὰς τάξεις, ἀλλὰ νὰ διδάσκηται ἰδιαιτέρως ἀπὸ καθηγητὰς ἐγκεκριμένους ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας. Ἐννοεῖται ὅτι ὤφειλε νὰ δαπανήσῃ ἀσυγκρίτως τῷ λόγῳ περισσότερα τῶν φοιτητῶν, μετὰ πέντε δὲ ἔτη ὑπέστη τὰς ἐξετάσεις, κτύδηται καὶ ἔλαβε τὴν ἀδειαν νὰ μετέλθῃ τὸν φαρμακοποιὸν, ὃ ἔστι καὶ τὸν ἱατρόν. Μετ' οὗ πολὺ δύο κυρίαι ἐξητήσαντο τὴν ἀδειαν νὰ σπουδᾶσιν τὴν φαρμακοποιάν, ἥδη δὲ ἡ Ἑταιρεία περιῆλθεν εἰς ἀμνηχανίαν περὶ τοῦ πρακτέου· καὶ ἐπειδὴ ἀφ' ἐνὸς μὲν ὁ νόμος ἐτήρει σιγὴν περὶ τοῦ πράγματος, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὑπῆρχε προηγούμενον, εἶχε παραχωρηθῇ δηλαδὴ εἰς γυναῖκα τὸ δικαίωμα νὰ διακούσῃ τὰ μαθήματα αὐτά, ἀπηγόρευεν εἰς τοὺς δημοσίους καθηγητὰς νὰ παραδίδωσι κατ' ἰδίαν.

Κλεισθείσης τῆς θύρας ταύτης εἰς τὰς γυναῖκας, αὗται ἠθέλησαν ν' ἀποταθῶσιν εἰς τὴν καθ' αὐτὸ ἐπιστημονικὴν, οὕτως εἰπεῖν, ἐξουσίαν. Μία τῶν κυριῶν τῷ 1869 ἐπέδωκεν ἀναφορὰν εἰς τὸ πανεπιστήμιον τοῦ Ἐδιμβούργου, ἐξαίτουμένη ἵνα τῇ ἐπιτραπῇ νὰ φοιτᾷ εἰς τὴν ἱατρικὴν σχολήν. Ἡ Σκωτία, δυνάμει εἰδικοῦ προνομίου, ἀπειδείχθη πάντοτε φιλελευθέρα ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐκπαίδευσιν. Ἡ αἴτησις ἐνεκρίθη ὑπὸ τε τῆς σχολῆς καὶ ὑπὸ τῆς Συγκλήτου, ἀλλ' ἐπὶ τῇ παρακλήσει καθηγητῶν ἐπιστομένων, τὸ συμβούλιον τοῦ Πανεπιστημίου ἀπέρριψεν αὐτήν, βασιζόμενον εἰς τὸ ὅτι τῆς ἀδείας παραχωρηθείσης διὰ μίαν μόνον γυναῖκα, αἱ δυσχερεῖαι αἱ προκύψουσιν ἐκ τῆς ὑπὲρ αὐτῆς γεννησομένης παραχωρήσεως δὲν ἔ' ἀμειφθῶσιν. Εὐθὺς πέντε ἄλλαι κυρίαι ὑπέβαλαν συγχρόνως ὁμοίαν ἀναφορὰν καὶ ἡρώτων τὸν λόρδον πρῶτανιν «ἐάν, καταβάλλουσιν ὅλα τὰ ἐξοδα πρὸς

εκπαίδευσίν των ἐν ἰδίαις τάξεσιν, ἐδύναντο νὰ ἐγγραφῶσιν εἰς τὸ μητρώον κατὰ τοὺς ὑφισταμένους κανονισμοὺς καὶ νὰ ὑποστῶσιν ἐξετάσεις ἵνα ἐν δέοντι λάβωσι τοὺς ἱατρικοὺς βχθμούς.» Μετὰ συνδιάσκεψιν ἑξ μηνῶν τὸ συμβούλιον τοῦ Πανεπιστημίου, καὶ τοὶ διαμαρτυρομένων ὀλίγων, ἐπέτυχε τὴν συναίνεσιν τῶν πανεπιστημιακῶν σωμάτων· αἱ ἑξ γυναῖκες ἐνεγράψαν εἰς τὸ μητρώον μετὰ τῶν ἄλλων φοιτητῶν καὶ ἔλαβον τὰ εἰσιτήριά των ὡς ἀκαδημαῖκαί ποίητιδες τοῦ Ἐδιμβούργου.

Συγχρόνως τὸ συμβούλιον τοῦ Πανεπιστημίου συνέταξε τὸν ἐπόμενον κανονισμόν, ἐπικυρωθέντα ὑπὸ τοῦ ἀρχιγραμματέως ἀρχηγοῦ τῆς δικαιοσύνης ἐν Σκωτίᾳ.

« 1ον. Αἱ γυναῖκες ἔσονται δεκταὶ ἵνα σπουδάζωσι τὴν ἱατρικὴν ἐν τῷ πανεπιστημίῳ.

« 2ον. Θέλουσι διδάσκεσθαι εἰς ἰδιαιτέρας τάξεις.

« 3ον. Ἐπιτρέπεται τοῖς καθηγηταῖς τῆς σχολῆς νὰ συγκροτήσωσι τάξεις ἐκ γυναικῶν.

« 4ον. Αἱ γυναῖκες αἱ μὴ προτιθέμεναι νὰ μετέλθωσι τὸν ἱατρὸν, δύνανται νὰ διακούσωσιν ὅλα τὰ μαθήματα ἢ μέρος αὐτῶν ἐν ταῖς εἰρημέναις τάξεσιν, ἐπιφυλασσομένης τῆς ἐγκρίσεως τοῦ Πανεπιστημίου.

« 5ον. Τὸ πληρωθὲν δικαίωμα διὰ τὸ σχολικὸν ἔτος ἔσεται 4 γυνεαί· εἰς περίστασιν ὅμως καθ' ἣν ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητριῶν δὲν ἐξαρκεῖ ἵνα ἐξασφαλίσῃ ὑπὲρ τῶν καθηγητῶν ἀνάλογον ἀμοιβὴν, οὗτοι δύνανται νὰ κέρωσιν ἄλλας πρὸς τὰς σπουδάζουσας συμφωνίας, αἵτινες θέλουσιν ὑποβληθῇ, ὡς συνήθως, εἰς τὴν ἐγκρίσιν τοῦ συμβουλίου.

« 6ον. Αἱ σπουδάζουσαι ὀφείλουσι νὰ τηρῶσι τοὺς πανεπιστημιακοὺς κανονισμοὺς τοὺς ἀφορῶντας τοὺς μαθητὰς τοῦ ἑτέρου φύλου, ὡς πρὸς τὴν ἐγγράφην, τὴν τακτικὴν φοίτησιν, τὰς ἐξετάσεις κτλ.

« Αἱ ἀνωτέρω διατάξεις ἰσχύουσιν ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1869—1870. »

Ἐφαίνετο ἄρα ὅτι πᾶσα δυσχέρεια εἶχεν ἐξουαλυνθῇ καὶ οἱ τὰ πάντα καλῶς εἶχον. Αἱ φοιτήτριαι, ὧν ᾤξανε· ὁ ἀριθμὸς, ἐπηνούντο πολὺ ὑπὸ τῶν καθηγητῶν καὶ ὑπέστησαν λίαν εὐδοκίμως τὰς ἐξετάσεις τοῦ πρώτου ἔτους· ἀλλὰ εὐκόλως δὲν δύναται τις νὰ καταβάλλῃ προσκόμματα ὀφειλόμενα εἰς πνεῦμα ἀποκλειστικότητος καὶ μονοπωλίου καὶ καθιερωθέντα ὑπὸ αἰώνων. Ὁ θάνατος καθηγητῶν καὶ μελῶν τοῦ συμβουλίου φιλικῶς διαχειμένων πρὸς τὰς σπουδάζουσας καὶ ὁ διορισμὸς ἄλλων μὲ κακὸν ὄμμα θεωρούντων τὴν ἐπίδοσιν τῶν γυναικῶν εἰς τὰς ἐπιτηδίας, ἠλλοίωσαν μετ' οὐ πολὺ τὰ πράγματα καὶ φοβερὸς ὥργανισθη κατὰ τῶν φοιτητριῶν πόλεμος, ὃν ὑπέθαλπον αἱ ἱατρικαὶ ἐφημερίδες. Οἱ καθηγηταὶ οἱ παραδίδοντες εἰς τὰς κυρίας διεσύροντο ὑπὸ τῶν ἀντιπολιτευομένων συναδέλφων καὶ ἠπειλοῦντο ἐμμέσως. Ἐπειδὴ δὲ πολλαὶ γυναῖκες προσήρχοντο ὁλονέν ἵνα ἐγγραφῶσιν, ἡ σχολὴ ἤρνήθη νὰ τὰς δεχθῇ, καὶ τὸ συμβούλιον τοῦ Πανεπιστημίου, καὶ τοὶ τῆς προηγουμένης ἀποφάσεώς του ἐγκριθείσης ὑπὸ τοῦ πρώτου νομομαθοῦς τοῦ στέμματος, διεκήρυξεν ὅτι δὲν ἐτόλμα νὰ καταστήσῃ ὑποχρεωτικὴν τὴν ἀπόφασιν ἀφοῦ δὲν ὑπῆρχον διατάξεις περὶ βεβλημέναι κῦρος νόμου.

Τὸ πρᾶγμα ἔδει νὰ ὑπεβληθῇ εἰς τὴν κρίσιν τῶν δικαστηρίων καὶ ἀρχομένου τοῦ 1872 ἐπελήφθη αὐτοῦ ὁ *Lord Ordinary* (πρωτοδίκης), ὅστις ἐξέδωκε τὴν ἐπομένην ἀπόφασιν :

« Ἐπειδὴ οἱ κανονισμοὶ οἱ συνταχθέντες ὑπὸ τοῦ συμβουλίου τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Ἐδιμβούργου τὴν 10 Νοεμβρίου 1869 καὶ ἐγκριθέντες ὑπὸ τοῦ ἀρχιγραμματέως τοῦ εἰρημένου Πανεπιστημίου τὴν 12 τοῦ αὐτοῦ μηνός, μέχρι νεωτέρας διατάξεως ἀποτελοῦσι μέρος τοῦ συντάγματος τοῦ Πανεπιστημίου, αἱ ἐνάγουσαι δικαιοῦνται νὰ ἐγγραφῶσιν ἐν αὐτῷ ὑπὸ τοὺς ὅρους τῶν εἰρημένων κανονισμῶν. »

Ἐν σημειώσει δὲ ἐπισυνημμένῃ εἰς τὴν ἀπόφασιν ὁ *Lord Ordinary* προσέθετε.

«Τὸ δικαίωμα τῆς ἐγγραφῆς συνεπάγεται τὸ δικαίωμα τοῦ λαμβάνειν βαθμοὺς, κατ' ἀκολουθίαν δὲ καὶ τὸ τοῦ διακοῦειν τὰ μαθήματα. Ἡ διδασκαλία ἐν κεχωρισμέναις τάξεσι δυνατόν νὰ παρουσιάσῃ δυσχερείας ὡς πρὸς τὰ καθ' ἑκάστα· ἀλλὰ ταύτας ὥφειλε νὰ προέδῃ τὸ Πανεπιστήμιον καὶ αὐτῷ ἀπόκειται νὰ τὰς καταβάλῃ. Τὸ μῆλον τῆς ἐριδος τυγχάνει τὸ δικαίωμα τῆς ἀπονομῆς τῶν βαθμῶν· ἂν αἱ γυναῖκες ἐσπούδαζον μόνον ὡς φιλοῦσαι τὴν ἐπιστήμην, εἶναι πιθανόν ὅτι δὲν θὰ προέβηλον τὸ δυσχερὲς τῆς διδασκαλίας· ἀλλ' αὗται ἀγγέλλουσιν ὅτι σπουδαζοῦσιν ἵνα λάβωσι βαθμοὺς καὶ μετέλθωσι τὴν ἱατρικὴν. Ἐκ τούτου δὲ ὑποψία καὶ φθόνος, ὅπερ ὁ *Lord Ordinary* μετὰ λύπης ἀναγκάζεται νὰ χαρακτηρίσῃ ὡς αἰσθητά ἥκιστα ἐντιμα.»

Τὸ συμβούλιον τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Ἐδιμβούργου οὐδόλως νύχαριστήθη ἐκ τῆς ἀποφάσεως ταύτης. Ἐν χώρᾳ οἷα ἡ Ἀγγλία, ἐνθα τὰ ἐλάχιστα ζητήματα τοῦ γραπτοῦ δικαίου εἰσὶν ἀντικείμενα προσοχῆς εὐλαβοῦς, τὸ συμβούλιον δὲν ἠθέλησε νὰ ὑποστηρίξῃ τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἀποφασισθέντα, ἐνισταμένης μιᾶς τῶν τεσσάρων σχολῶν, χωρὶς νὰ προσλάβῃ τὴν γνώμην ὁλοκλήρου τοῦ συνεδρίου, ἥτοι τοῦ πολιτικοῦ δικαστηρίου ἐν πλήρει συνεδριάσει. Ἡ ὑπόθεσις συνεζητήθη καὶ πάλιν τὸν Ἰούνιον τοῦ 1872. Οἱ δικασταὶ ἦσαν 13 ἐν οἷς καὶ ὁ ἀρχιγραμματεὺς τοῦ Πανεπιστημίου, ὅστις ὥφειλε νὰ δώσῃ τὴν παραίτησίν του ὡς δικαστής. Τῶν 12 δικαστῶν πέντε μὲν ὑπεστήριξαν τὴν ἀπόφασιν τοῦ *Lord Ordinary*, 7 δὲ ἐξέφεραν ἐναντίαν γνώμην· ἐν τούτοις ἡ ἀπόφασις τοῦ συνεδρίου, καὶ τοι ἐναντία ἐπὶ τοῦ μέρους τοῦ δικαίου τῆς αἰτήσεως τῶν γυναικῶν, ἐν τῷ αἰτιολογικῷ ἦν ὑπὲρ αὐτῶν. Ἡ ἱατρικὴ σχολὴ ἀντέτεινεν ὅτι ἡ παραδοχὴ τῶν γυναικῶν δὲν παρέβλαπτε τὸν κανονισμόν, ἀλλ' αὐτὸ τὸ σύνταγμα τοῦ Πανεπιστημίου, κατ' ἀκολουθίαν δὲ εἰς κανονισμόν· δὲν ἐδύνατο ν'

ἀποφασίσῃ περὶ τῆς παραδοχῆς. Τὸ δικαστήριον τὸ ὁμολόγει, ἀλλὰ συγχρόνως κατεδείκνυε τοὺς λόγους, οἵτινες ἀντέβαινον ὡς πρὸς τὸ κεφάλαιον τοῦτο κατὰ τοῦ πανεπιστημιακοῦ συντάγματος καὶ ἐν τέλει ἀπεφάνετο ὡς ἑξῆς.

«Αἱ ἀναλογίαι αἱ ληφθεῖσαι ἐκ τοῦ ἔθνους ὅπερ ἀκολουθοῦσιν ἐν Εὐρώπῃ, δὲν παρέχουσιν εἰς τὰ συμπεράσματα ἡμῶν ἰσχύν, ἣν δὲν θὰ εἶχον αὐτὰ καθ' ἑαυτά· ἀλλὰ δύνανται νὰ συντελέσωσιν εἰς τὸ νὰ μηδενίσωσι τὴν ἰδέαν ταύτην ὅτι κατὰ τοὺς ἀκαδημαϊκοὺς νόμους τῆς Εὐρώπης ἀποκλείονται αἱ γυναῖκες τοῦ δικαίου τῶν πανεπιστημιακῶν βαθμῶν. Πολλοὺ γὰρ καὶ δεῖ· τὰ τῆς ἡπείρου Πανεπιστήμια κηρύττουσι τὴν ἱκανότητα καὶ τὰς ἐπιτυχίας τοῦ ὠραίου φύλου καὶ παραδέχονται ἵνα τοῦτο συμμετέχῃ εἰς τὰς τῆς ἐπιστήμης τιμὰς. Τὸ δικαστήριον οὐδόλως εἶναι τῆς γνώμης ὅτι οἱ βαθμοὶ καὶ τὰ διπλώματα εἰσὶν ἀντικείμενα ὑπέρτερα τῆς φιλοδοξίας τῶν γυναικῶν, καὶ φρονεῖ ὅτι αἱ ἀρχαὶ τοῦ Πανεπιστημίου, ἀρκεῖ νὰ συμφωνῶσι μεταξὺ τῶν, δικαιοῦνται νὰ κανονίσωσι τὴν ἐριδα.»

Μία μόνη ὁδὸς ἀπελείπετο ταῖς κυρίαις· νὰ ἐφετιβάλωσι τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Λόρδων. Ἡ ἀνωτάτη αὕτη δικαστικὴ ἀρχὴ τῆς Ἀγγλίας ἐδύνατο ν' ἀποφασίσῃ περὶ τοῦ ζητήματος ἂν οἱ κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1869 συνταχθέντες κανονισμοὶ ὑπὸ τοῦ συμβουλίου τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Ἐδιμβούργου ἦσαν ἐκτελεστοί· ἀλλὰ τὰ δικαστικὰ ἐξόδα τότεν μεγάλα εἶναι ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ τόσα πολλὰ ἔδαπανήθησαν διὰ τὰς δύο προηγουμένας ἀποφάσεις (τὰ ἐξόδα αὐτὰ δικαστικῶς ἐπεβαρύναν τὰς γυναῖκας), ὥστε ὥφειλον νὰ ὑποχωρήσωσι. Προτιμότερον ἦτο νὰ τραπῶσι τὴν εὐθείαν ὁδόν, ν' ἀποταθῶσι τούτεστιν εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Κοινοτήτων. Ἐπειδὴ ἀπεδείχθη ὅτι ἡ πρᾶξις τοῦ 1858 δὲν ἦτον ἀρκούντως σαφής, ὥφειλον νὰ ζητήσωσι παρ' αὐτοῦ τοῦ νομοθετικοῦ σώ-

ματος τὴν συμπλήρωσιν τῆς πράξεως αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα δὲν ἔβαλαν κατ' εὐθείαν πρὸς τὸν σκοπὸν. Ἐν ἔτει 1874 παρσκευάσθη ὑπὸ 4 μελῶν τοῦ Κοινοβουλίου νομοσχέδιον τεινὸν εἰς τὸ νὰ διασκηδύσῃ τὰς ἀμφιβολίας περὶ τοῦ ζητήματος ἂν τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Σκωτίας ἔχῃ τὴν ἐξουσίαν νὰ παραχωρήσῃ τὸ δικαίωμα τῆς ἐγγραφῆς εἰς τὰς γυναίκας καὶ ν' ἀπονεύμῃ αὐταῖς βαθμούς. Δύο ὑπομνήματα ὑπὲρ τοῦ νομοσχεδίου τούτου ἀπηυθύνθησαν εἰς τὸν πρωθυπουργόν, τὸ μὲν ὑπὸ 26 καθηγητῶν τῶν σκωτικῶν πανεπιστημίων, τὸ δὲ ὑπὸ τῶν 8 καθηγητῶν τοῦ Ἐδιμβούργου (τῶν διδασκόντων εἰς τὰς ἰδιαιτέρας τῶν γυναικῶν τάξεις), οἵτινες ὁμολόγουν ὅτι αἱ κυρίαί εἰσι καθ' ὅλα ἱκαναὶ ἵνα σπουδάσωσι τὴν ἰατρικὴν. Συγχρόνως τὸ δημοτικὸν συμβούλιον τοῦ Ἐδιμβούργου ὑπέβαλλεν ἀναφορὰν εἰς τὸ Κοινοβούλιον, ἐξαιτούμενον ἵνα παραχωρηθῇ ταῖς γυναῖξιν τὸ δικαίωμα τοῦτο. Ἐξήκοντα πέντε ὅμοιαι ἀναφοραὶ ἐστάλησαν εἰς τὴν Βουλὴν ἐκ διαφόρων μερῶν τῆς χώρας, μία δὲ ἐξ Ἐδιμβούργου ἔφερε 4000 ὑπογραφῶν καὶ ἐτέρα ἦν ὑπογεγραμμένη ὑπὸ 16,000 γυναικῶν, αἰτουμένων ἵνα, χάριν τοῦ κοινοῦ συμφέροντος, ἐπιτραπῇ ταῖς ὁμοφύλοις των νὰ ἐξασκῶσι τὴν ἰατρικὴν. Ἡ κοινὴ γνώμη ἀπεφάνθη ἐντόνως ὑπὲρ τῶν γυναικῶν, ἐκ δὲ τῶν σκωτικῶν πανεπιστημίων μόνον τὸ τῆς Γλασκώθης ἐξέφερε γνώμην ἐναντίαν.

Τέλος τὸ νομοσχέδιον ὑπεβλήθη εἰς τὴν Βουλὴν καὶ ἐγένετο δεκτὸν εἰς πρώτην ἀνάγνωσιν· ἡ δευτέρα ἀνάγνωσις εἶχεν ὀρισθῇ διὰ τὴν 12)24 Ἀπριλίου, ἀλλ' ἐπὶ ταῖς ἐνστάσεσι τοῦ Πανεπιστημίου, ὅπερ ἐζήτησε καιρὸν «ἵνα εἰσέτι ἐξετάσῃ τὸ πρᾶγμα», ἡ ἀνάγνωσις ἀνεβλήθη. Τὴν 3 Μαρτίου 1875 ἔ. ν. προσηχθῇ καὶ αὖθις τὸ νομοσχέδιον, ἀλλ' ἀπὸ ἐνὸς ἔτους ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ φιλελευθέρου κόμματος εἶχε χαλαρωθῇ ἐν τῇ Βουλῇ καὶ μετὰ συζήτησιν σφοδρὰν τὸ νομοσχέδιον ἀπερρίφθη διὰ ψήφων 194 κατὰ 151. Ὡστε ἤδη νομίμως αἱ γυναῖκες εἰσὶν ἀποκεκλεισμέναι τῶν πανεπι-

στημίων τῆς Σκωτίας, κατὰ συνέπειαν δὲ καὶ τῶν λοιπῶν ἰατρικῶν σχολῶν τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου.

Ἀλλὰ δὲν πρέπει ἐκ τούτου νὰ εἰκάσῃ τις ὅτι τὸ πρᾶγμα ἐτελείωσε. Βραδέως ὠριμάζουσι τὰ ζητήματα ἐν Ἀγγλίᾳ, ἀλλ' ὠριμάζουσι καλῶς καὶ ἀσφαλῶς. Ἡ παραδουχὴ τῶν γυναικῶν, εἰς τὰς τιμὰς καὶ τὰ δικαιώματα ἐν τοῖς Πανεπιστημίοις ἀποτελεῖ μέρος τοῦ προγράμματος τῶν φιλελευθέρων, τὸ πλεῖστον δὲ τοῦ προγράμματος τούτου ἐγένετο δεκτὸν ἐν τῇ νομοθεσίᾳ ἀπὸ τοῦ 1869 μέχρι τοῦ 1874, καὶ οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι καὶ τὸ ὑπολειπόμενον θέλει ἐγκριθῇ ἅμα ἡ κοινὴ γνώμη δεόντως μορφωθῇ. Ἐπειδὴ αὐτὴ κυρίως νομοθετεῖ, ἐπ' αὐτὴν καὶ ἐλπίζουσιν. Εἶδομεν πόσον ἡ κοινὴ γνώμη συνεκινήθη ἐν Ἐδιμβούργῳ ἐκ τοῦ νομοσχεδίου τοῦ ὑποβληθέντος ἐν τῇ Βουλῇ. Ἀλλως ὅμως εἶχε τὸ πρᾶγμα ὅτε οἱ ἱατροὶ τῶν νοσοκομείων τῆς πόλεως ἐκείνης ἀπεπειράθησαν νὰ ἀπαγορεύσωσιν εἰς τὰς σπουδαζούσας νὰ προσέρχωνται ἐν αὐτοῖς διὰ τὸ μάθημα τῆς κλινικῆς. Ἐπειδὴ τὰ νοσοκομεία συντηροῦνται ἐν μέρει μὲν ὑπὸ τῆς πόλεως, ἐν μέρει δὲ ὑπὸ δωρεῶν ἰδιωτῶν, οἱ πολῖται καὶ τὸ συμβούλιον ἐπενέβησαν ἀξιωματικῶς ἵνα αἱ αἰθουσαὶ τῶν νοσοκομείων ὦσιν ἀνοικταὶ ταῖς φοιτηταῖς κατὰ τὰς ὥρας τῆς κλινικῆς, ἡ δὲ κοινὴ γνώμη οὐδόλως ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν τὴν γελοίαν πρόφασιν τῶν καθηγητῶν ὅτι ἀπάδει πρὸς τὰ χρησιὰ ἦθῃ ἡ παρουσία γυναικῶν ἐν μέσῳ φοιτητῶν καὶ καθηγητῶν κατὰ τὰς ἐπισκέψεις τῶν ἀσθενῶν καὶ τὰς ἐγχειρίσεις. Ἐν συντόμῳ τὰ πράγματα ἤδη ἔχουσιν ὡς ἐξῆς ἐν Ἀγγλίᾳ.

Εἰς Ἐδιμβούργον ἐν μιᾷ σχολῇ ἐπιτρέπεται ταῖς γυναῖξιν νὰ διακούωσι τὰ μαθήματα τῆς ἰατρικῆς εἰς ἰδιαιτέρας τάξεις μετὰ τοῦ δικαιώματος νὰ προσέρχωνται εἰς τὰ νοσοκομεία διὰ τὸ μάθημα τῆς κλινικῆς.

Εἰς Λονδίνον ὑπάρχει εὐρεῖα ἰατρικὴ σχολὴ διὰ τὰς γυναίκας, μὴ ἀναγνωριζομένη ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως. Ἡ μεγίστη δυσχέρεια

ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι ὁ κανονισμὸς τῆς σχολῆς ἀπαιτεῖ ἵνα οἱ μαθηταὶ ἐπισκέπτονται τὰ νοσοκομεῖα τὰ ἔχοντα τοῦλάχιστον ἑκατὸν κλίνας, τὰ δὲ νοσοκομεῖα ταῦτα (13 μεγάλα ὑπάρχουσιν ἐν Ἀθῆναις) κατέχουσιν ἀποκλειστικῶς οἱ ἄρρενες σπουδασταὶ (α).

Ἡ Ἑταιρεία τῶν φαρμακοποιῶν ἀπαγορεύει εἰς τοὺς καθηγητάς της νὰ διδάσκωσι κυρίας.

Διάφοροι ἱατρικαὶ σχολαὶ (ἐν Σκωτίᾳ ἢ τοῦ Γλασκώβου) ἀρνοῦνται ταῖς γυναῖξιν τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ φοιτῶσιν.

Ἐν τούτοις οὐδεὶς νόμος ἀπαγορεύει ῥητῶς ταῖς γυναῖξιν τὸ δικαίωμα τοῦτο· οὐ-

δεμία δὲ ἀμφιβολία ὅτι τὸ ζήτημα συντόμως θέλει λυθῇ ὑπὲρ τῶν γυναικῶν, διότι οἱ πλείστοι φρονοῦσιν ὅτι αὐταὶ ὡς ἱατροὶ δύνανται νὰ φανῶσι χρησιμώταται ἐν τῇ κοινωνίᾳ.

A. E. F.

(α) Κατὰ τὴν «Ἐπισημονικὴν Ἐπιθεώρησιν» τὸ πανεπιστήμιον τοῦ Λονδίνου συνεσκέφθη ἵνα, προκαλέτῃ τροποποίησιν τοῦ κανονισμοῦ του, ὥστε νὰ δύναται ν' ἀπονείμῃ βαθμοὺς εἰς τὰς γυναῖκας ἐν ὅλαις ταῖς σχολαῖς (φιλοσοφικῇ, νομικῇ, ἱατρικῇ, κτλ)· ὀλίγοι μόνον ἐξέφρασαν τὴν ἐπιθυμίαν ἵνα ὁ νεωτερισμὸς περιορισθῇ μόνον εἰς τὴν φιλοσοφικὴν σχολὴν, ἀλλ' ἡ πλειονοψηφία εἶναι κατὰ τοῦ περιορισμοῦ. Ὡστε τὸ ζήτημα ὠρίμασε σχεδόν.

ΧΟΡΔΑΙ ΠΑΡΑΧΟΡΔΟΙ.

Παράφρασις. Κατὰ τὸ Γαλλικὸν τοῦ S. Prudhomme.

Ἐάν, ὦ φύσις! ἐάν αἱ τόσαι
Ἀστέρων τάξεις, ὅσας ἡ γῆ
Ἐν θάμβει βλέπει, ἐξαπατῶσαι
Τὴν χεῖρα, ἥτις τὰς ὁδηγεῖ,

Ἄν συνεκρούοντο αἰφνιδίως
Οἱ φάροι οὗτοι τῶν οὐρανῶν
Καὶ ἐβυθίζοντο αἰωνίως
Ἐντὸς ἀπείρων ὠκεανῶν·

Ἢ, ὥσπερ στόλος νηῶν μεγάλων
Ἐν μέσῳ ζόφου ψηλαφητοῦ,
Πρὸς μανιώδη παλαίων σάλον,
Καταποντίζεται ὑπ' αὐτοῦ,

Ἐάν τὸ σκότος καλύπτον ὅλους
Τοὺς αἰθερίους αὐτοὺς φανούς,
Τοὺς κατεβρόχθιζε φεγγαβοῶλους,
Ὡς Λεβιάθαν τοῦ ἄχανοῦς·